

بررسی آلودگی جوندگان به لیشمانیوز جلدی در مناطق روستایی

شهرستان دامغان در سال‌های ۸۱-۱۳۸۰

بهراد پورمحمدی^{۱*} (M.Sc)، ستاره همایی^۱ (M.Sc)، علی اکبر منصوریان^۱ (M.Sc)، اسماعیل یاسی^۳ (M.Sc)

۱- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، دانشکده بهداشت دامغان

۲- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، مرکز بهداشت دامغان

۳- دانشگاه بقیه... تهران

چکیده

سابقه و هدف: لیشمانیوز جلدی روستایی عفونت ناشی از انگل تک‌یاخته از جنس لیشمانیا می‌باشد، که مخزن آن معمولاً جوندگان تحت خانواده ژربیلینه هستند. سالیانه موارد متعددی از این بیماری از مناطق مختلف ایران گزارش می‌گردد که شهرستان دامغان از استان سمنان نیز از جمله آن‌ها می‌باشد. دامغان یکی از کانون‌های اندمیک لیشمانیوز جلدی بوده که در سال ۱۳۷۸، بیماری در این منطقه به صورت اپیدمی درآمد و هنوز نیز تعداد زیادی موارد آلودگی انسانی در آن گزارش می‌گردد. با توجه به این که میزان آلودگی مخازن لیشمانیوز جلدی، می‌تواند آلودگی انسانی و نیز برنامه‌های پیشگیری و کنترل را تحت تأثیر قرار دهد، مطالعه‌ای با هدف بررسی آلودگی جوندگان به لیشمانیوز جلدی در مناطق روستایی شهرستان دامغان در سال‌های ۸۱-۱۳۸۰ انجام گرفت.

روش کار: این مطالعه از نوع توصیفی بوده که در آن تعداد ۱۲ روستا از بین کلیه روستاهای شهرستان دامغان انتخاب گردید و در آن‌ها با استفاده از تله‌های زنده‌گیر، نسبت به صید جوندگان اقدام شد. جوندگان صید شده به آزمایشگاه منتقل شده و پس از بی‌هوش کردن و ثبت مشخصات ظاهری آن‌ها، از گوش، پوزه و سایر نقاط مشکوک بدن‌شان گسترش تماسی به روش سمباده‌زنی تهیه گردید. نمونه‌ها با رنگ گیسما رنگ‌آمیزی شده و زیر میکروسکوپ نوری با درشت‌نمایی هزار برابر از نظر وجود جسم لیشمن مورد بررسی قرار گرفت. و نتایج در فرم‌های اطلاعاتی ثبت و داده‌ها با کمک آمار توصیفی (توزیع فراوانی، جدول و نمودار) و آمار تحلیلی (آزمون مقایسه نسبت‌ها) مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: در این مطالعه مجموعاً ۳۱۰ سر جونده از ۴ جنس و گونه مختلف صید شدند که ۲۵۰ سر (۸۰/۶٪) آن‌ها آلوده به انگل لیشمانیا بودند. میزان آلودگی جوندگان در مناطق دارای آلودگی انسانی با سایر مناطق تفاوت معنی‌داری را نشان نداد. بیش‌ترین میزان آلودگی جوندگان (۸۳/۹٪) مربوط به فصل بهار و کم‌ترین آن (۷۳/۲٪) مربوط به فصل تابستان برآورد گردید. جوندگان مناطق غربی شهرستان دامغان ۸۶٪ آلودگی (بیش‌ترین میزان) و جوندگان منطقه جنوبی در ۶۸٪ موارد (کم‌ترین میزان) آلودگی به انگل لیشمانیا را نشان دادند. جنس و گونه غالب جوندگان صید شده نژوکیا ایندیکا با ۸۹٪ میزان کل و با میزان آلودگی ۸۳٪ می‌باشد.

نتیجه‌گیری: یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان دهنده آنست که میزان آلودگی جوندگان به عفونت لیشمانیوز جلدی در مناطق روستایی شهرستان دامغان از رقم بسیار بالایی برخوردار می‌باشد. با توجه به وفور این جوندگان و نزدیکی محل زیست آن‌ها به محل سکونت و کسب و کار مردم روستا، احتمال باقیماندن بیماری در سال‌های آتی و حتی ظهور اپیدمی مجدد لیشمانیوز جلدی دور از ذهن نبوده و این امر نیاز به اقدامات همه جانبه برای مبارزه مناسب با مخازن و سایر اقدامات پیشگیرانه را در این شهرستان مطرح می‌سازد.

واژه‌های کلیدی: لیشمانیوز جلدی - جوندگان - دامغان - ایران